

Uchwała z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 15/09

Sędzia SN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Józef Frąckowiak

Sędzia SN Hubert Wrzeszcz

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku Jerzego R. przy uczestnictwie Małgorzaty R. o wpis wzmianki o egzekucji, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 7 maja 2009 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 18 grudnia 2008 r.:

„Czy po wejściu w życie ustawy z dnia 24 maja 2007 r. nowelizującej ustawę o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 112 poz. 769), która uchyliła przepis art. 772 k.p.c., stanowiący podstawę rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10 poz. 52 ze zm.) przepis art. 924 k.p.c. może stanowić samodzielną podstawę wpisu w księdze wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 924 k.p.c. nie stanowi samodzielnej podstawy wpisu w księdze wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji.

Uzasadnienie

Przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy w Szczecinie apelacji od postanowienia Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim z dnia 30 czerwca 2008 r., którym został utrzymany w mocy wpis w dziale III księgi wieczystej o wszczęciu egzekucji. Wpis został dokonany po złożeniu przez komornika wniosku wraz z wezwaniem do zapłaty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Do dnia 28 grudnia 2007 r. komornik, składając wniosek w trybie art. 924 k.p.c., załączał do niego jako podstawę do wpisu dokument urzędowy, tj. odpis wezwania do zapłaty długu, który jednocześnie kierował do dłużnika.

Ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769) uchylono art. 772 k.p.c., który stanowił podstawę rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10, poz. 52 ze zm. – dalej: „rozporządzenie”). Uchylenie tego przepisu skutkowało uchyleniem w sposób dorozumiany § 124 rozporządzenia, z którego wynikało, że komornik do wniosku o dokonanie wpisu o wszczęciu egzekucji powinien dołączyć odpis wysłanego do dłużnika wezwania do zapłaty. W ocenie Sądu Okręgowego, dokument ten w wyniku nowelizacji z dnia 24 maja 2007 r. utracił moc dokumentu urzędowego (z dniem 28 grudnia 2007 r.), a tym samym przymiot podstawy wpisu.

Według art. 626⁸ k.p.c., sąd rozpoznając wniosek o wpis bada jedynie treść i formę wniosku, dołączonych dokumentów oraz treść księgi wieczystej. Zakres kognicji sądu rozpoznającego wniosek wyznacza także rola ksiąg wieczystych, w tym w szczególności prawne gwarancje prawidłowości dokonywanych wpisów i ich skutki, a badająca i orzekająca rola sądu w takim postępowaniu służy realizacji rządzących nim zasad (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 265/04, "Izba Cywilna" 2005, nr 2, s. 50 i z dnia 11 sierpnia 2004 r., II CK 11/04, nie publ.). Zasadą jest dokonywanie wpisu lub wykreślenia na podstawie dokumentu urzędowego, korzystanie więc z przepisu prawa jako podstawy takich czynności ma charakter wyjątkowy. Przepis prawa może zatem stanowić podstawę wpisu do księgi wieczystej, gdy stwierdza nabycie *ex lege* prawa podlegającego ujawnieniu w księdze wieczystej, bez ustawowego wymagania poświadczenia tego nabycia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1997 r., II CKN 216/97, OSNC 1998, nr 1, poz. 7).

W myśl art. 924 k.p.c., komornik jednocześnie z wysłaniem dłużnikowi wezwania przesyła do sądu właściwego do prowadzenia księgi wieczystej wniosek o dokonanie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji lub o złożenie wniosku do zbioru dokumentów. Z treści tego przepisu jednoznacznie wynika, że nie tworzy podstawy do wpisu do księgi wieczystej; nakłada on na komornika realizację obowiązku polegającego na tym, że jego działania mają doprowadzić – jeżeli nie zachodzą przeszkody, na które nie ma on wpływu – do dokonania w

księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji. Jest to niewątpliwie regulacja szczególna uprawniająca komornika do dokonania takiej czynności, sam przepis natomiast nie prowadzi do zmiany stanu prawnego. Co więcej, bez aktywnej roli komornika lub wierzyciela sąd nie może dokonać wpisu wzmianki o wszczęciu egzekucji.

U podłoża przedstawionego zagadnienia prawnego legło błędne założenie, że po nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego komornik do wniosku o wpis wzmianki o wszczęciu egzekucji nie może już załączyć wezwania przewidzianego w art. 924. Jeśli bowiem obowiązkiem komornika jest podjęcie takich czynności, które dają podstawę do wpisu, a niezbędne jest właśnie dołączenie wezwania, to komornik, bez instruktażowego przepisu, jakim był § 124 rozporządzenia, ma obowiązek dokonania takiej czynności. Z powodu przywołanej nowelizacji nie zmieniło się nic, jeśli chodzi o obowiązki komornika wynikające z art. 924 k.p.c. Przepis ten nakłada na komornika obowiązek wykonania zawiadomienia w taki sposób, by dokonanie wpisu było możliwe. Podstawą wpisu jest odpis wezwania do zapłaty, który w wyniku nowelizacji nie utracił mocy dokumentu urzędowego.

Uzasadniony jest zatem wniosek, że art. 924 k.p.c. nie stanowi samodzielnej podstawy wpisu w księdze wieczystej wzmianki o wszczęciu egzekucji.

Z tych względów Sąd Najwyższy, podjął uchwałę, jak na wstępie.